

IŠVADA DĖL EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS TVIRTINIMO

2024 m. kovo 27 d. Nr. BPE-2

Vilnius

NUMATOMA, KAD ŠIEMET VIDUTINIS DARBO UŽMOKESTIS VIRŠYS PRIEŠ INFLIACIJOS ŠUOLĮ TURĖTĄ PERKAMĄJĄ GALIĄ

Fiskalinė institucija, kurios funkciją vykdyti pavesta Valstybės kontrolei (toliau – VK FI), teikia Seimui savo išvadą dėl Finansų ministerijos (toliau – FM) kovo 18 d. paskelbto 2024–2027 metų ekonominės raidos scenarijaus (toliau – ERS). Išvada teikiama remiantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu.

VK FI tvirtina kovo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų. Jis atitinka įvardytas prielaidas, yra pagrįstas aktualiais statistiniais duomenimis. VK FI ir FM požiūriai dėl Lietuvos ekonomikos perspektyvų yra panašūs.

Pagrindinės išvados žinutės:

- Atlikusi vertinimą, VK FI tvirtina Finansų ministerijos kovo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų.
- Tarptautinėms institucijoms mažinant Europos Sąjungos ekonomikos augimo projekcijas 2024 m., numatoma, kad Lietuvos pagrindinių eksporto rinkų plėtra išliks vangė.
- Darbo rinkai išliekant stabiliai, nuosaikų ekonomikos atsigavimą 2024 m. labiausiai skatins namų ūkių vartojimas ir investicijos. Augant užsienio paklausai, eksportas, tikėtina, lems spartesnę BVP plėtrą 2025 m.
- Sumažėjusios energetikos kainos infliaciją tempia žemyn, o tai kartu su išliekančiu sparčiu darbo užmokesčio augimu leis jo perkamajai galiai 2024 m. viršyti 2021 m. lygį.
- Rizikos dėl tolesnio Lietuvos ekonomikos augimo labiausiai susijusios su geopolitine situacija ir tarptautine prekyba.
- Dėl sparčiau augiančio darbo užmokesčio fondo pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio gali atsvirti galimą mažesnę pajamų iš pelno ir pridėtinės vertės mokesčių surinkimą.

EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

Taikydama įvairius analizės metodus¹, VK FI atliko kovo mėn. paskelbto 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą. VK FI išanalizavo makroekonominę aplinką ir prielaidas, lygino ERS projekcijas su VK FI ir kitų institucijų prognozėmis, taikė tvirtinimo atkarpos metodą ir ekspertinį vertinimą.

2024 m. kovo mėn. ERS taikytos prielaidos yra pagrįstos. VK FI ir FM taikytose prielaidose matyti makroekonominės situacijos dinamika, susiklosčiusi didžiosiose pasaulio ekonomikose: geopolitinės įtampos fone stebimas tolesnis JAV namų ūkių atsparumas aukštomis kainoms, o griežtos finansavimo sąlygos, silpna vidaus ir išorės paklausa lemia prastesnes, nei tikėtasi rudenį, euro zonos (EZ) ekonomikos augimo prognozes. Abi institucijos remiasi prielaida, kad tarptautinės prekybos partnerės 2024 m. nuosaikiai atsigaus, tačiau numatomas lėtesnis atsigavimas, nei buvo tikėtasi rengiant gruodžio mėn. ERS. VK FI ir FM taikytos prielaidos dėl naftos kainos mažėjimo ir stabilaus euro kurso JAV dolerio atžvilgiu yra panašios. Detalesnis makroekonominės aplinkos ir projekcijų prielaidų aprašymas pateikiamas išvados 1 dalyje.

FM ir VK FI 2024–2027 m. pagrindinių makroekonominių rodiklių projekcijos reikšmingai nesiskiria. VK FI ir Finansų ministerija projektuoja, kad 2024 m. realusis BVP nuosaikiai augs, o 2025–2027 m. paspartės ir sieks apie 3 proc. Nuosaikų ekonomikos atsigavimą labiausiai skatins namų ūkių vartojimas, kurį teigiamai veiks stiprėjanti gyventojų perkamoji galia, ir investicijos. Importui augant sparčiau nei eksportui, gryojo eksporto įtaka numatoma neigiama. Augant užsienio paklausai, spartesnę ekonomikos plėtrą vidutiniu laikotarpiu skatins realusis eksportas. Abi institucijos prognozuoja, kad situacija darbo rinkoje 2024–2027 m. bus stabili: darbo užmokestis augs, užimtųjų skaičius išliks aukštas, o nedarbo lygis – žemas.

Energijos išteklių kainoms stabilizuojantis, VK FI ir FM projektuoja, kad infliacija vidutiniu laikotarpiu sieks apie 2 proc. 2024 m. numatomas lėtesnis BVP to meto kainomis augimas nei 2023 m. Projektuojama, kad 2025–2027 m. šis rodiklis kasmet augs sparčiau nei 5 proc. Išsamesnis VK FI prognozių aprašymas pateikiamas išvados 2 dalyje. Pažymima, kad VK FI ir Finansų ministerijos rodiklių įverčiai gali skirtis. VK FI projekcijos pateikiamos 1 priede, o FM 2024 m. kovo mėn. ERS – 2 priede.

VK FI prognozės laikomos atskaitos tašku (angl. *benchmark*) taikant tvirtinimo atkarpos (angl. *endorsement range*) metodą. Remdamasi juo, VK FI sudarė šių ERS rodiklių² 2024–2026 m. neapibrėžtumo grafikus: BVP to meto ir palyginamosiomis kainomis, realiojo namų ūkių vartojimo išlaidų, vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio ir užimtųjų skaičiaus pokyčių (3 priedas). Minėtų rodiklių, išskyrus 2025 m. vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio (VDU) pokyčio, projekcijos patenka į 40 proc. tvirtinimo atkarpos intervalą. Jis žymi tikimybių intervalų centrinį rėžį, kuris yra artimiausias atskaitos tašku (moda) laikomoms VK FI projekcijoms. Pažymėtina, kad vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokyčio 2025 m. projekcija patenka į 60 proc. rėžį. Tai reiškia, kad minėto rodiklio projekcija 2025 m. yra labiau nutolusi nuo centrinio neapibrėžtumo grafiko intervalo ir jos išsipildymo tikimybė yra mažesnė nei 40 proc. intervale. VK FI, rengdama VDU augimo projekcijas 2025–2027 m., rėmėsi praeities darbo užmokesčio tendencijomis, kurios rodo įprastinį minimaliosios mėnesinės algos ir viešojo sektoriaus atlyginimų didinimą. Atkreipiamas dėmesys, kad tvirtinimo atkarpos remiasi istorinėmis paklaidomis, todėl jos nebūtinai gali visiškai parodyti ateities neapibrėžtumą. VK FI laiko FM projektuojamą 5 proc. vidutinio darbo užmokesčio augimą 2025 m. itin atsargiu, tačiau įmanomu, atsižvelgiant į sulėtėjusią infliaciją ir darbo užmokesčio

¹ Vertinimo ir tvirtinimo procesas, VK FI taikomi metodai apibūrinėti ERS vertinimo ir tvirtinimo apraše. Prieiga per internetą: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/Biudzeto_stebesena/ERS_vertinimo_ir_tvirtinimo_aprasas.pdf.

² Šie pagrindiniai rodikliai yra svarbiausi VK FI priimant sprendimą dėl ERS tvirtinimo, tačiau siekiant scenarijaus rodiklių projekcijų suderinamumo analizuojamos ir kitos ERS rodiklių projekcijos.

augimą privačiajame sektoriuje, neapibrėžtumą dėl asignavimų didinimo darbo užmokesčiui valstybės ir savivaldybių biudžetams vidutiniu laikotarpiu.

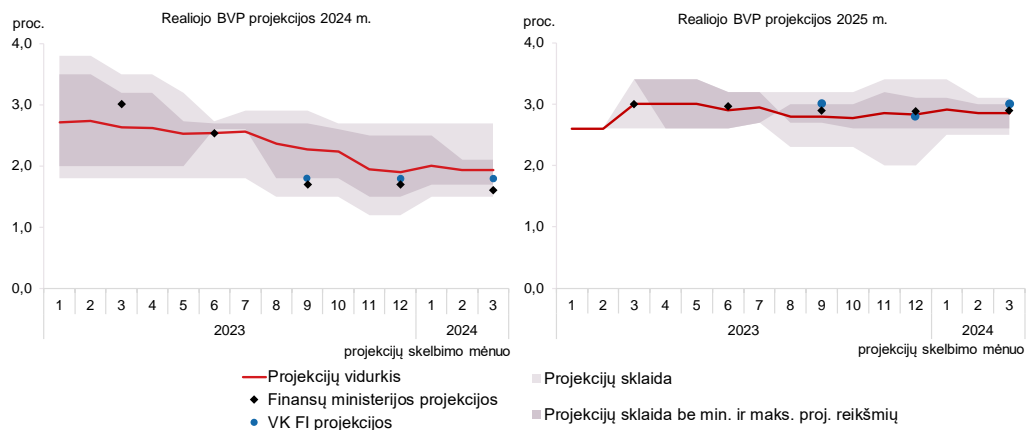
Pagal taikytą VK FI potencialaus BVP vertinimo metodą, skirtą vidutinio laikotarpio projekcijų suderinamumui tikrinti, ERS realiojo BVP projekcija 2027 m. laikoma tikėtina.

VK FI vertinimu, potencialus BVP³ 2024–2027 m. kasmet vidutiniškai turėtų padidėti apie 3 proc. (1 priedas). Finansų ministerija projektuoja, kad realiojo BVP augimas 2027 m. sudarys 2,9 proc. Jis yra artimas VK FI įvertintam 2027 m. potencialaus BVP augimui, kuris siekia 2,7 proc.

Lyginant su kitų institucijų realiojo BVP projekcijomis, 2024 m. kovo mėn. ERS paskelbta projekcija 2024 m. yra atsargi, o 2025 m. išlieka artima vidurkiui.

FM projektuojamas realiojo BVP įvertis 2024 m. yra mažesnis už kitų institucijų projekcijų vidurkį, todėl, VK FI vertinimu, šią projekciją galima laikyti atsargia (1 pav.). Didžioji dalis makroekonominės prognozės Lietuvai skelbiančių institucijų jas atnaujino iki 2024 m. kovo mėn. pradžios, dar iki pasirodant 2023 metų bendrojo vidaus produkto antrajam įverčiui (4 priedas). Tiek VK FI, tiek FM 2025 m. realiojo BVP plėtrą numato artimą kitų institucijų vidurkiui.

1 pav. Finansų ministerijos ERS ir VK FI paskelbtos realiojo BVP projekcijos 2024 m. išlieka atsargios, o 2025 m. artimos kitų institucijų projekcijų vidurkiui



Į projekcijų sklaidą įtrauktos projekcijos šių institucijų: Europos Komisijos (EK), Tarptautinio valiutos fondo (TVF), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO), Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB SEB.

Pirmiau minėtų institucijų skelbiamų projekcijų data yra skirtinga. Kiekviena institucija, rengdama savo makroekonominės projekcijas, gali naudoti skirtingus fiskalinius, finansinius ar kitus rodiklius, įskaitant naftos, dujų euro ir JAV dolerio valiutų kursą ar kitų žaliavų kainas, prielaidoms sudaryti. Šios prognozės nėra tiesiogiai palyginamos tarpusavyje.

Šaltinis – Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

VK FI tvirtina Finansų ministerijos 2024 m. kovo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų. Pagal Europos Sąjungos Tarybos direktyvą⁴ biudžeto planavimas turi būti grindžiamas labiausiai tikėtiniu arba atsargesniu makroekonominiu fiskaliniu scenarijumi. Atsižvelgdama į išliekantį neapibrėžtumą, įvertinusi pirmiau išvardytų metodų rezultatus, VK FI tvirtina 2024 m. kovo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų.

Finansų ministerija pateikė ERS projektą derinti institucijoms (kopiją – VK FI) 2024-03-05, o patikslintą projektą derinti su VK FI – 2024-03-12. Detalesnė informacija apie derinimo eigą pateikiama 5 priede. VK FI atliko ERS projekto vertinimą remdamasi minėtais metodais. 2024-03-14 FM atstovai raštu atsakė į VK FI pateiktus klausimus apie valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų projekcijų peržiūrą, prielaidas dėl darbo rinkos rodiklių modeliavimo. 2024-03-14 VK FI informavo FM, kad priešasčių netvirtinti ERS projekto neturi.

³ Vertinant potencialų BVP naudojamos naujausios Finansų ministerijos ERS projekcijos. Pažymėtina, kad dėl skirtumų vertinimo prielaidose ir dėl skirtingų modelių specifikacijų VK FI ir FM potencialaus BVP ir produkcijos atotrūkio įverčiai gali skirtis.

⁴ 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL 2011 L 306, p. 45), 4 str. 1 d. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:306:0041:0047:LT:PDF>.

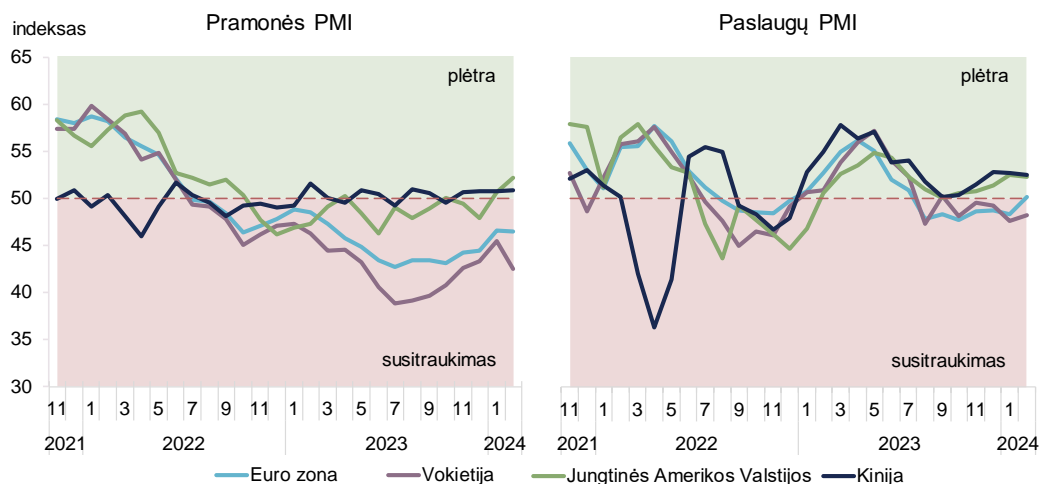
1. MAKROEKONOMINĖS APLINKOS, ERS PRIELAUDŲ ANALIZĖ IR RIZIKOS LIETUVOS EKONOMIKOS RAIDAI

Išliekanti silpna vidaus ir išorės paklausa euro zonoje lemia vangesnę Lietuvos pagrindinių eksporto partnerių atsigavimą 2024 m. Spartų JAV ekonomikos augimą 2023 m. palaikė aukštai infliacijai atsparus vidaus vartojimas ir stipri darbo rinka. Atsižvelgiant į šiuos rezultatus, tarptautinės institucijos numato geresnę, nei tikėtasi rudenį, JAV ekonomikos augimą 2024 metais, o 2025 m. prognozės nekeičiamos. Palankūs JAV ekonomikos rezultatai matyti ir 2024 m. vasario mėn. atnaujintose Europos Komisijos pasaulio (be ES) ekonomikos augimo projekcijose, kuriomis remiasi FM, rengdama kovo mėn. ERS (2 priedo 2 lentelė). Tačiau tarptautinės institucijos projektuoja 5 proc. nesiekiantį Kinijos ekonomikos augimą 2024–2025 metais. Tai lemia silpna vidaus paklausa, sunkumai nekilnojamojo turto sektoriuje, prasti vartotojų ir investuotojų lūkesčiai, stebima defliacija. Silpna Kinijos vidaus paklausa neigiamai veikia ir EZ tarptautinę prekybą.

2023 m. vangų EZ ekonomikos augimą (0,5 proc.) lėmė silpna išorės paklausa, griežtos finansavimo sąlygos ribojo namų ūkių vartojimą, privačias investicijas ir EZ ekonominį aktyvumą. Paslaugų sektorius EZ rodo atsigavimo ženklus, tačiau situacija pramonėje išlieka nepalanki (2 pav.). Tai ypač juntama Vokietijoje, pagrindinėje Lietuvos eksporto partnerėje, kurios ekonominį aktyvumą veikia problemos pramonės sektoriuje ir griežtinama fiskalinė politika. Tai lemia ES ekonomikos augimo prognozių peržiūrą žemyn 2024 metais. Ši peržiūra matyti ir FM kovo mėn. ERS prielaidose.

VK FI ir FM, sudarydamos projekcijas, remiasi prielaida dėl lėtesnės, nei prognozuota 2023 m. gruodžio mėn., Lietuvos pagrindinių eksporto partnerių plėtros 2024 m. Išliekanti vangi pagrindinių eksporto partnerių paklausa kelia iššūkių tolesniam Lietuvos ekonomikos augimui.

2 pav. Pramonės sektoriaus verslo aktyvumas EZ išlieka silpnas, paslaugų sektorius rodo atsigavimo ženklus



PMI – Pirkimų vadybininkų indeksas (angl. *Purchasing Managers' Index*)

Šaltinis – <https://www.pmi.spglobal.com>

VK FI vertinimu, FM naudotos prielaidos, sudarant kovo mėn. ERS, paremtos aktualiais statistiniais duomenimis ir yra pagrįstos. JAV ekonomikai demonstruojant atsparumą, ERS numatomas stabilus euro kursas JAV dolerio atžvilgiu, tačiau silpnėsnis nei praėjusių metų pabaigoje. Šią tendenciją rodo ir ateities sandoriai (6 priedas). ERS numatoma 2024–2027 m. mažesnė naftos kaina, nei buvo tikėtasi rengiant gruodžio mėn. ERS. Ateities sandoriai vidutiniu laikotarpiu taip pat rodo kainos mažėjimą. VK FI, rengdama savo prognozes, taikė EK

prielaidas dėl pasaulio (be ES) ir ES ekonomikų augimo (1 priedo 2 lentelė). VK FI ir FM numato panašias pagrindinių Lietuvos eksporto partnerių raidos tendencijas. Atsižvelgiant į šią informaciją, prielaidos, kuriomis rėmėsi FM, sudarydama kovo mėn. ERS, yra pagrįstos.

Pagrindinės rizikos, galinčios paveikti makroekonominę šalies raidą, išlieka susijusios su geopolitine situacija ir tarptautinės prekybos partnerių ekonomine raida. Besitęsiantis karas Ukrainoje, konfliktai Artimuosiuose Rytuose ir vis labiau matomos klimato kaitos pasekmės gali neigiamai paveikti tiekimo grandines. Tai keltų spaudimą kainoms ir neigiamai paveiktų pasaulio ekonominę raidą. Grįžimas prie fiskalinės drausmės taisyklių Europos Sąjungoje taikymo ir aukštos palūkanų normos gali riboti vyriausybės galimybes skatinti savo šalių ekonomikas, o tai neigiamai paveiktų Lietuvos išorės paklausą. Vis dėlto lėtėjanti infliacija sudaro sąlygas taikyti mažiau ribojančią pinigų politiką, o tai galėtų skatinti paklausą. Prie ekonomikos augimo taip pat gali prisidėti ir spartesnė viešųjų investicijų plėtra.

2. VK FI EKONOMINĖS RAIDOS PROGNOZĖS

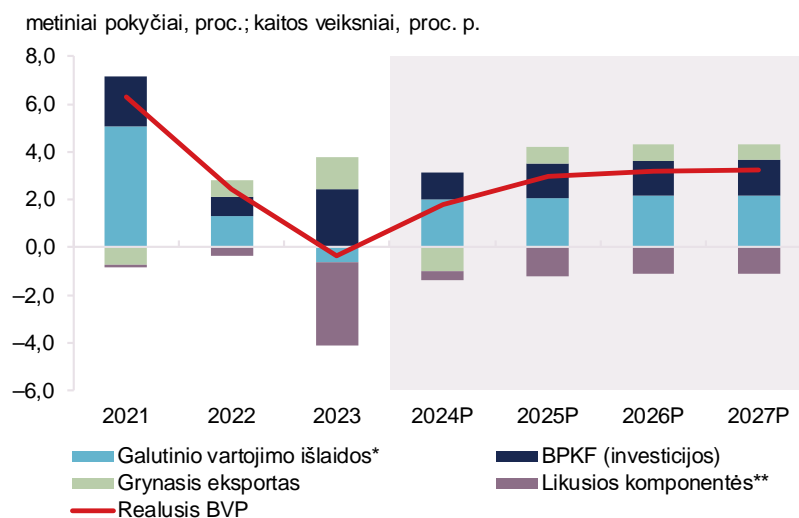
Nuosaikų ūkio atsigavimą 2024 m., tikėtina, labiausiai skatins namų ūkių vartojimo išlaidų ir investicijų augimas. Atsigaunant užsienio paklausai, vidutiniu laikotarpiu numatoma spartesnė realiojo BVP plėtra. Po vangaus 2023 m. III ketv. šalies realusis BVP IV ketv. buvo 0,1 proc. mažesnis nei prieš metus. Augant investicijoms ir namų ūkių vartojimui, ekonomikai plėstis neleido toliau smunkantis eksportas, kuriam įtakos turėjo prasta padėtis užsienio prekybos partnerėse ir mažėjęs reeksportas. Pramonės ir transporto, prekybos įmonių veiklų rezultatai lėmė vangią praėjusių metų antrojo pusm. ūkio raidą. Šalies realusis BVP 2023 m. buvo 0,3 proc. mažesnis nei 2022 m., o jam labai susitraukti neleido itin veržli investicijų plėtra.

2024 m. sausio mėn. reali mažmeninės prekybos (be degalų) apyvarta toliau augo. Metų pradžia rodo teigiamus ženklus ir pramonėje. Jos gamyba (be naftos produktų) buvo 2,9 proc. didesnė nei prieš metus⁵. Prie produkcijos gamybos augimo, tikėtina, prisidėjo sumažėjęs turimų produkcijos atsargų lygis. Sausio–vasario mėn. gerėjo pramonės lūkesčiai, tačiau sektorius vis dar itin atsargiai vertina savo gaminamos produkcijos paklausą. Užsienio paklausai išliekant vangiai, tikėtis veržlaus ūkio augimo šių metų pradžioje būtų sudėtinga. VK FI projektuoja, kad 2024 m. realusis BVP augs 1,8 proc. (3 pav.). **Atsižvelgiant į stipresnę, nei tikėtasi, vidaus paklausą, bet lėtesnę eksporto raidą, VK FI BVP augimo prognozė 2024 m. lieka tokia pati, kaip ir skelbta sausio mėn.** Nuosaikų ekonomikos atsigavimą labiausiai skatins namų ūkių vartojimas, kurį teigiamai veiks stiprėjanti gyventojų perkamoji galia, ir investicijos. Importui augant sparčiau nei eksportui, numatoma neigiama grynojo eksporto įtaka. Nuosaikų realiojo BVP augimą 2024 m. gali veikti ir susidaręs mažesnis, nei įprasta, perkiamasis poveikis⁶. Atsigaunant eksporto rinkoms, projektuojama, kad šio rodiklio augimas spartės iki 3 proc., o 2026–2027 m. sieks 3,2 proc.

⁵ Remiantis 2024-02-26 duomenimis.

⁶ Po vangaus 2023 m. IV ketv. 2024 m. perkiamasis poveikis siekia 0,5 proc. p. Palyginimui, 2010–2023 m. šis poveikis vidutiniškai siekė 1,3 proc. p. Daugiau informacijos apie perkiamąjį poveikį galima rasti 2023-03-28 VK FI išvados dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo Nr. BPE-1 A intarpe. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24154/ishvada-del-ekonomines-raidos-scenarijaus-tvirtinimo>.

3 pav. VK FI projektuoja, kad nuosaikų ekonomikos atsigavimą 2024 m. labiausiai skatins namų ūkių vartojimas ir investicijos



* išskyrus NPI, ** NPI, atsargų pokyčiai, vertybių įsigijimas atėmus pardavimus / perleidimus
P – prognozė

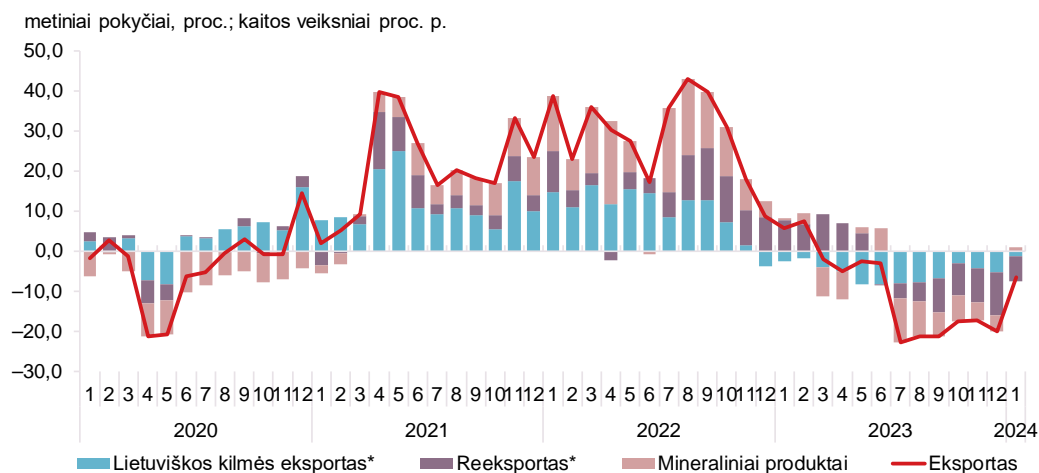
Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolė, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas

Nagrinėjant 2023 m. realiojo BVP kaitos veiksnius, pastebima reikšmingai padidėjusi atsargų įtaka šio rodiklio pokyčiui. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas ir grynasis eksportas didino BVP, tačiau susitraukusios galutinio vartojimo išlaidos jį mažino 0,6 proc. p., o atsargos – 3,5 proc. p. (3 pav.). 2024 m. kovo 1 d. paskelbtas 2023 m. realiojo BVP antrasis įvertis yra išankstinis ir, atsižvelgiant į padidėjusią atsargų įtaką, ateityje gali būti labiau, nei įprasta, peržiūrėtas ne tik pats BVP, bet ir jo komponentės. Tai atitinkamai lemtų FM ERS ir VK FI projekcijų korekcijas.

Projektuojamas nuosaikus realiojo prekių ir paslaugų eksporto atsigavimas 2024 m. Augant užsienio paklausai, šis rodiklis skatins spartesnę ekonomikos plėtrą 2025–2027 m. 2023 m. IV ketv. realusis eksportas ir importas per metus smuko atitinkamai 6,1 ir 10,9 proc. Paslaugų eksportas toliau augo, tačiau traukėsi prekių eksportas. Neįskaitant mineralinių produktų įtakos, reeksporto vertė (to meto kainomis) per metus smuko daugiau nei penktadaliu. Tam, tikėtina, įtakos turėjo ne tik aukšta palyginamoji bazė, bet ir įsigaliojusi griežtesnė sankcijų taikymo kontrolė⁷. Vis dėlto 2024 m. sausio mėn. metinis prekių eksporto vertės susitraukimas buvo mažiausias nuo praėjusių metų liepos mėn. (4 pav.). Lietuviškos kilmės eksporto vertės pokyčiui teigiamos įtakos turėjo augantis javų eksportas ir pramonės gamyba. Tačiau reeksportas ir toliau smuko dviženkliais tempais. Pažymėtina, kad prie šių pokyčių prisidėjo krentančios eksporto kainos.

⁷ Muitinės departamento prie Finansų ministerijos 2023-07-03 pranešimas spaudai. Prieiga per internetą: https://lrmuitine.lt/web/guest/naujienos/aktualijos/aktualija?p_p_id=EXT_WPLISTALLNEWS&p_p_lifecycle=0&_EXT_WPLISTALLNEWS_obj_id=090004d2801b3f53.

4 pav. 2024 m. sausio mėn. metinį prekių eksporto vertės (to meto kainomis) susitraukimą lėmė toliau smunkantis reeksportas



* išskyrus mineralinius produktus

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Numatomas lėtesnis, nei tikėtasi gruodžio mėn., Lietuvos pagrindinių eksporto rinkų augimas skatina atsargiau vertinti šalies realiojo eksporto atsigavimą 2024 m. VK FI projektuoja, kad po susitraukimo 2023 m. realusis prekių ir paslaugų eksportas ir importas 2024 m. nuosaikiai atsigaus ir kils atitinkamai 2,8 ir 4,3 proc. Tarptautinė aplinka išlieka vangī ir tai, tikėtina, veiks lietuviškos kilmės prekių eksportą. Reeksporto apimtis 2024 m. toliau gali mažinti minėta griežtesnė sankcijų taikymo kontrolė. Stipri vidaus paklausa gali lemti, kad importas augs sparčiau nei eksportas. Likusiu vidutiniu laikotarpiu numatoma, kad, stiprėjant užsienio ir vidaus paklausai, realiojo eksporto ir importo augimas spartės (1 priedo 1 lentelė).

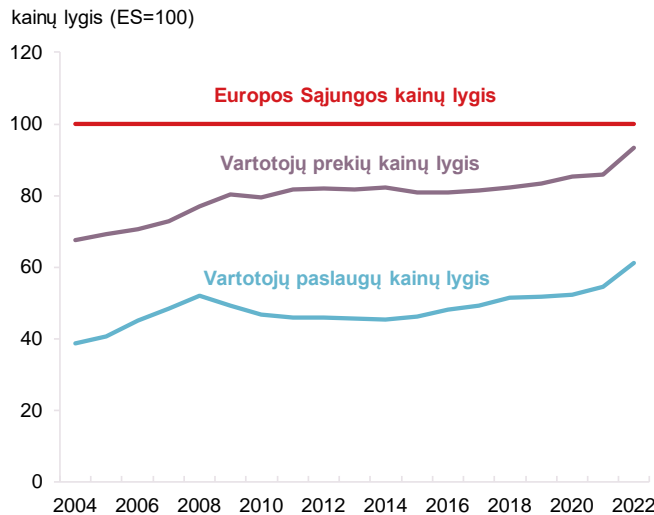
Po spartaus investicijų augimo 2023 m. numatoma lėtesnė jų raida 2024–2027 m. 2023 m. realusis bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas (investicijos) per metus augo 10,6 proc. 2023 m. daugiausia didėjo investicinės išlaidos, nukreiptos į statybą (ypač daugėjo inžinerinių statinių statybų), taip pat į produktyvumą didinančias mašinas ir įrenginius. Remiantis pramonės įmonių vadovų apklausa⁸, investicijų didėjimo 2024 m. tikisi 42 proc. apklaustų pramonės įmonių, o 2023 m. tokių įmonių buvo 30 proc. 2023 m. IV ketv. materialinių investicijų duomenys rodo vis dar išliekančias teigiamas tendencijas ne tik privačiame, bet ir viešajame sektoriuje. 2023 m. IV ketv. investicijų raida lemia teigiamą perkeliamaį poveikį: plėtros inercija iš 2023 m. gali sudaryti apie 5 proc. p. Tai skatina didinti investicijų prognozes 2024 m. Atsižvelgdama į pirmiau minėtus veiksnius, taip pat aukštą palyginamąją bazę, rizikas būsto statybos segmentui dėl sumažėjusių leidimų skaičiaus ir numatomus ES paramos srautus, VK FI projektuoja, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo augimas 2024 m. galėtų siekti 4,5 proc. Vidutiniu laikotarpiu prognozuojamas didėjimas – po 5,5 proc. kasmet.

Projektuojama, kad sumažėjusios energetinių išteklių kainos lems infliacijos sulėtėjimą 2024 m., o vidutiniu laikotarpiu infliacija sieks apie 2,3 proc. Metinis suderinto vartotojų kainų indekso (SVKI) augimas nuo 2023 m. gruodžio mėn. nesiekia 2 proc. Tokią rodiklio raidą lėmė sumažėjusios elektros, šilumos energijos, degalų kainos ir nustojusios kilti maisto kainos. Prognozuojama, kad energetika bus pagrindinis infliaciją mažinantis veiksnys šiais metais. Spartesnės infliacijos nesitikima ir dėl aukštos palyginamosios bazės, nes 2023 m. SVKI pokytis siekė 8,7 proc. Vidutiniu laikotarpiu SVKI augimas turėtų šiek tiek padidėti dėl

⁸ Valstybės duomenų agentūros atliekamas pramonės įmonių investicijų statistinis tyrimas. 2023-11-30 duomenys.

Lietuvoje sparčiai augančių paslaugų kainų, kurios vis dar išlieka žemesnės nei ES vidurkis (5 pav.). Prognozuojama, kad pinganti nafta leis eksporto kainoms augti daugiau nei importo, o tokia dinamika paspartins BVP defliatoriaus augimą labiau, nei augs vartotojų kainos. VK FI sumažinus BVP defliatoriaus prognozę iki 2,6 proc., projektuojama, kad 2024 m. BVP to meto kainomis augs 4,4 proc., o 2025–2027 m. – dar sparčiau.

5 pav. Lietuvoje vartotojų paslaugų kainos išlieka žemesnės nei vidutiniškai ES, įvertinus pagal perkamosios galios paritetus



Šaltinis – Eurostatas

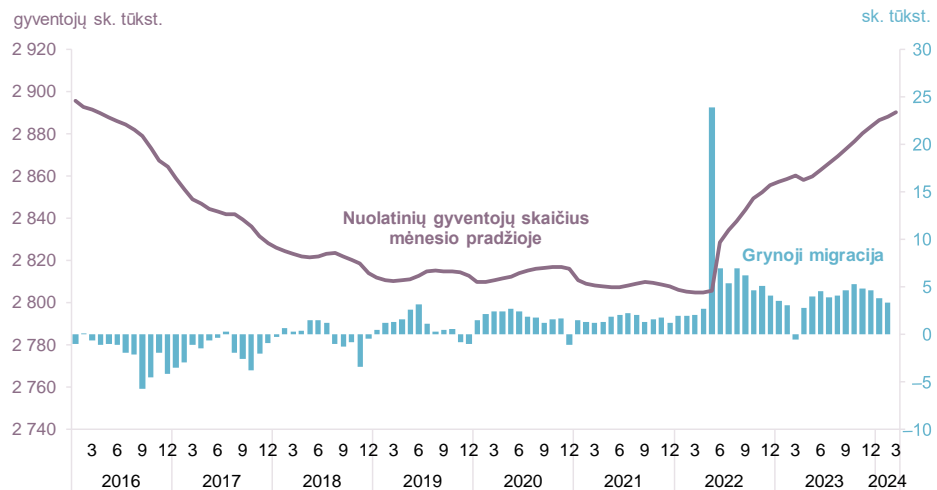
Projektuojama, kad situacija darbo rinkoje 2024–2027 m. išliks stabili. To leidžia tikėtis 2023 m. ekonomikai stagnuojant išlikęs darbo rinkos atsparumas, teigiami darbdavių lūkesčiai dėl 2024 m. ir išaugusi populiacija. 2023 m. darbo rinkoje buvo žemas nedarbo lygis, siekęs 6,8 proc., 12,6 proc. kilo vidutinis darbo užmokestis ir buvo rekordiškai didelis užimtųjų skaičius. Remiantis Užimtumo tarnybos duomenimis⁹, darbdavių lūkesčiai išlieka geri: jie nusiteikę išsaugoti darbuotojus ar kurti darbo vietas, atsižvelgdami į darbuotojų trūkumą, taip pat kelti atlyginimus, gal tik kiek mažiau nei 2023 m. Vis dėlto sumažėjęs laisvų darbo vietų skaičius 2023 m. pabaigoje ir 2024 m. pradžioje indikuoja ribotas įmonių galimybes kurti naujas darbo vietas.

Teigiama grynoji migracija prisidėjo prie išaugusios darbo jėgos 2023 m. Atsižvelgdama į tai ir į 2024 m. sausio–kovo mėn. augusį nuolatinių gyventojų skaičių¹⁰ Lietuvoje (6 pav.), VK FI prognozuoja, kad 2024 m. darbo jėga bus didesnė nei 2023 m., o vėliau, remiantis visuomenės senėjimo prielaida, nuosakiai mažės. Tai lemia 2024 m. projektuojamą užimtųjų skaičiaus augimą, o vidutiniu laikotarpiu – jo mažėjimą (1 priedo 1 lentelė). Išlieka teigiama rizika, kad palankūs migracijos procesai ar aukštesnis darbo jėgos aktyvumo lygis prisidėtų prie didesnės darbo jėgos, tuo pačiu ir prie didesnio užimtųjų skaičiaus.

⁹ Užimtumo tarnyba, Darbdavių patirtys ir lūkesčiai. Darbdavių nuomonės tyrimo ataskaita. 2024 m. sausis.

¹⁰ Remiantis 2024 m. kovo 1 d. duomenimis apie nuolatinių gyventojų skaičių mėnesio pradžioje.

6 pav. Nepaisant neigiamos natūralios gyventojų kaitos įtakos, dėl teigiamos grynosios migracijos gyventojų skaičius auga ir yra didžiausias nuo 2016 metų

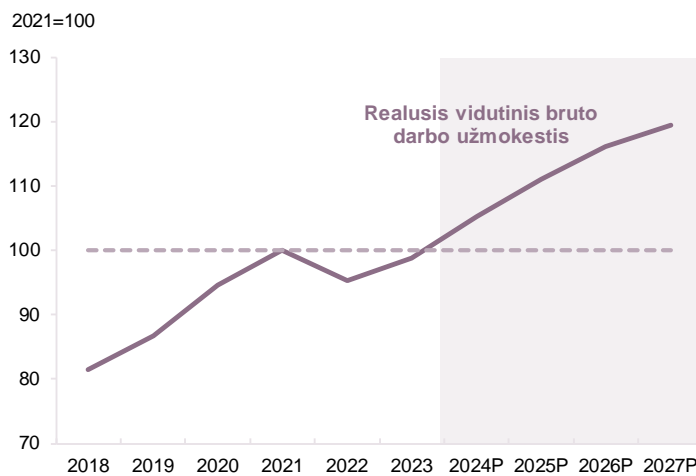


Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra

VK FI projektuoja, kad 2024 m. vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis augs 8,7 proc., atsižvelgiant į sprendimus didinti minimaliąją mėnesinę algą, viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimus. Nuosaukiu nei ERS lėtėjančio VDU augimo projekcija 2025–2027 m. remiasi praities darbo užmokesčio tendencijomis, kurios atspindi įprastinį minimaliosios mėnesinės algos ir viešojo sektoriaus atlyginimų didinimą.

Palankūs gyventojų lūkesčiai, reikšmingai sulėtėjusi infliacija ir stabili darbo rinka lemia projektuojamą namų ūkių vartojimo atsigavimą nuo 2024 m. 2023 m. realiosios namų ūkių vartojimo išlaidos per metus smuko 1,1 proc. Rodiklio raida per metus buvo nevienoda: I–III ketv. privatus vartojimas, palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, traukėsi, o IV ketv. jau augo¹¹. 2024 m. vasario mėn. vartotojų nuomonių tyrimo duomenys rodo, kad gyventojų lūkesčiai yra istoriškai geri: vartotojų pasitikėjimo rodiklis viršija daugiamečių vidurkį ir sausio mėn. pasiekė aukščiausią lygį per 2,5 metų, o vasarį išliko tokio pat lygio. Darbo rinkai išliekant atspariai, numatoma, kad 2024 m. darbo užmokesčio metinis pokytis reikšmingai viršys kainų augimą. Realusis darbo užmokestis viršys lygį, buvusį iki 2022 m. infliacijos šuolio (7 pav.).

7 pav. 2024 m. realusis darbo užmokestis išaugs ir viršys lygį, buvusį 2021 m.



P – prognozė

Atsižvelgta į darbo užmokesčio apmokestinimo pakeitimus, įsigaliojusius nuo 2019 m. sausio 1 d.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolė, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas

¹¹ 2023 m. IV ketv., palyginti su prieš tai buvusiu ketvirčiu, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką, realiosios namų ūkių vartojimo išlaidos augo 2,1 proc., tai yra 3 kartus daugiau nei vidutiniškai per ketvirtį 2015–2022 m. laikotarpį.

2024 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatytos gyventojų pajamų didinimo priemonės taip pat turės teigiamą įtaką gyventojų disponuojamoms pajamoms. 2023 m. IV ketv. namų ūkių vartojimo išlaidų raida lemia teigiamą 1 proc. p. perkeliamąjį poveikį 2024 m. Tai skatina didinti prognozes 2024 m. Visa tai kartu su palyginamąja baze leis privačiam vartojimui atsigauti 2024 m. ir, VK FI vertinimu, augti 3,3 proc., o vidutiniu laikotarpiu išliekant palankioms tendencijoms darbo rinkoje – didėti vidutiniškai po 3,5 proc. kasmet. Kita vertus, didesni, nei tikimasi, namų ūkių taupymo¹² normos pokyčiai gali turėti reikšmingos įtakos privačiojo vartojimo dinamikai.

3. PERŽIŪRĖTOS MAKROEKONOMINĖS RAIDOS POVEIKIS BIUDŽETO PAJAMOMS

Dėl 2024–2026 m. sparčiau augiančio darbo užmokesčio fondo didesnės pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio atsvertų galimą mažesnę pajamų iš pelno ir pridėtinės vertės mokesčių surinkimą. Lyginant 2024 m. kovo mėn. ir 2023 m. rugsėjo mėn. ERS, kuriuo remiantis buvo sudarytas 2024 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas, peržiūrėtos pagrindinių mokesčių mokesstinės bazės (1 lentelė). 2024–2026 m. žemyn peržiūrėta galutinio vartojimo išlaidų to meto kainomis projekcija, kuria remiamasi prognozuojant pajamų iš pridėtinės vertės mokesčio surinkimą. Nors prognozuojamas didesnis nei rugsėjo mėn. 2024–2026 m. BVP to meto kainomis augimas, pagal kurį sudaromos pajamos iš pelno mokesčio, tačiau 2023 m. BVP augo lėčiau, nei tikėtasi. Vis dėlto dėl spartesnio, nei tikėtasi, užimtųjų skaičiaus ir vidutinio darbo užmokesčio augimo aukštyje peržiūrėtos darbo užmokesčio fondo projekcijos, susijusios su gyventojų pajamų mokesčiu (GPM). VK FI vertinimu, tokia peržiūra lemia tai, kad didesnės pajamos iš GPM atsvertų galimą mažesnę pajamų iš pelno ir pridėtinės vertės mokesčių surinkimą.

1 lentelė. 2024 m. kovo mėn. ERS lyginant su 2023 m. rugsėjo mėn. ERS, buvo peržiūrėti makroekonominiai rodikliai, kurie svarbūs prognozuojant pajamas

Makroekonominiai rodikliai	2023	2024P	2025P	2026P
Pokytis, proc.				
Darbo užmokesčio fondas	14,3 (12,8) ▲	9,1 (6,8) ▲	4,9 (4,9)	4,6 (4,7) ▼
BVP to meto kainomis	6,9 (8,6) ▼	5,0 (4,7) ▲	5,2 (5,4) ▼	5,2 (5,3) ▼
Galutinio vartojimo išlaidos to meto kainomis	8,6 (11,0) ▼	6,5 (6,0) ▲	5,6 (5,4) ▲	5,2 (5,3) ▼
Mlrd. Eur				
Darbo užmokesčio fondas	28,02 (27,68) ▲	30,60 (29,57) ▲	32,10 (31,01) ▲	33,59 (32,48) ▲
BVP to meto kainomis	72,05 (72,54) ▼	75,65 (75,94) ▼	79,57 (80,01) ▼	83,70 (84,22) ▼
Galutinio vartojimo išlaidos to meto kainomis	55,02 (55,81) ▼	58,60 (59,14) ▼	61,85 (62,36) ▼	65,06 (65,68) ▼

Skiausteliuose pateikti makroekonominiai rodikliai pagal 2023-09-11 ERS.

P – prognozė

Šaltinis – Finansų ministerija, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vykdydama Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, atliko Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengto ir viešai 2024-03-18 paskelbto 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą ir parengė išvadą. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 7 str. 3 d. ir Valstybės kontrolės įstatymo 8 str. 7 d. 3 p., Valstybės kontrolė teikia išvadą Lietuvos Respublikos Seimui.

Biudžeto stebėsenos departamento vadovė

Jurga Rukšėnaitė

¹² Kaip pažymi EK savo 2024 m. vasario 15 d. ekonominių prognozių leidinyje, spartesnį vartojimo atsigavimą EZ stabdė aukštesnis taupymo lygis. Potencialios išaugusio taupymo priežastys: dėl geopolitinio neapibrėžtumo padidėjo dalies namų ūkių prevencinės santaupos, didėjančios palūkanų normos padidino vartojimo alternatyviuosius kaštus, namų ūkiams reikėjo atkurti finansines atsargas, kurias sumažino infliacija.

PRIEDAI

Išvados

„Dėl ekonominės raidos scenarijaus
tvirtinimo“

1 priedas

FISKALINĖS INSTITUCIJOS MAKROEKONOMINĖS PROGNOZĖS 2024–2027 M. IR PAGRINDINĖS PRIELAUDOS

1 lentelė. VK FI makroekonominės prognozės 2024–2027 m.

Rodiklis	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai					
BVP palyginamosiomis kainomis	-0,3	1,8 (1,8)	3,0 (2,8) ▲	3,2 (3,1) ▲	3,2
BVP palyginamosiomis kainomis, mln. Eur	47 142,0	47 991,3 (48 107,5) ▼	49 431,4 (49 454,6) ▼	50 999,6 (50 987,7) ▲	52 645,5
BVP to meto kainomis pokytis, proc.	6,9	4,4 (4,5) ▼	5,4 (5,5) ▼	5,6 (5,8) ▼	5,7
BVP to meto kainomis, mln. Eur	72 047,8	75 252,8 (75 251,5) ▲	79 293,8 (79 369,9) ▼	83 772,7 (83 957,9) ▼	88 551,8
Darbo našumo pokytis, proc.	-1,7	1,6 (2,1) ▼	3,0 (2,8) ▲	3,4 (3,3) ▲	3,5
BVP palyginamosiomis kainomis komponentų pokyčiai, proc.					
Namų ūkių vartojimo išlaidos	-1,1	3,3 (3,0) ▲	3,4 (3,2) ▲	3,5 (3,2) ▲	3,5
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,3	0,2 (0,2)	0,1 (0,1)	0,1 (0,1)	0,1
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	10,6	4,5 (3,1) ▲	5,5 (5,5)	5,5 (5,5)	5,5
Prekių ir paslaugų eksportas	-4,8	2,8 (3,5) ▼	5,3 (5,0) ▲	5,5 (5,2) ▲	5,5
Prekių ir paslaugų importas	-6,6	4,3 (4,5) ▼	5,0 (5,2) ▼	5,3 (5,3)	5,3
Kainų rodiklių pokyčiai, proc.					
BVP defliatorius	7,3	2,6 (2,7) ▼	2,3 (2,6) ▼	2,4 (2,6) ▼	2,4
Namų ūkių vartojimo išlaidų defliatorius	8,6	2,0 (2,4) ▼	2,1 (2,3) ▼	2,3 (2,3)	2,3
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	12,8	9,7 (12,4) ▼	5,2 (3,9) ▲	4,2 (3,9) ▲	4,2
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo defliatorius	5,1	2,1 (2,9) ▼	2,3 (2,1) ▲	2,1 (2,1)	2,1
Eksporto (prekių ir paslaugų) defliatorius	-0,2	0,9 (0,7) ▲	1,8 (1,7) ▲	1,5 (1,4) ▲	1,4
Importo (prekių ir paslaugų) defliatorius	-5,8	0,2 (0,3) ▼	1,7 (1,5) ▲	1,3 (1,3)	1,3
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	8,7	2,0 (2,4) ▼	2,2 (2,3) ▼	2,3 (2,3)	2,3
Darbo rinkos rodikliai					
Užimtų gyventojų skaičius (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), tūkst.	1 441,1	1 444,4 (1 429,8) ▲	1 444,0 (1 429,9) ▲	1 440,2 (1 426,7) ▲	1 436,9
Užimtų gyventojų skaičiaus pokytis, proc.	1,4	0,2 (-0,3) ▲	0,0 (0,0)	-0,3 (-0,2) ▼	-0,2
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	6,8	7,2 (6,9) ▲	6,9 (6,6) ▲	6,9 (6,6) ▲	6,7
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur	2 014,0	2 189,3 (2 186,0) ▲	2 362,4 (2 343,0) ▲	2 525,6 (2 493,0) ▲	2 659,0
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	12,6	8,7 (8,5) ▲	7,9 (7,2) ▲	6,9 (6,4) ▲	5,3
Darbo užmokesčio fondas, mln. Eur	28 023,9	30 534,0 (30 179,4) ▲	32 937,5 (32 349,0) ▲	35 119,1 (34 340,9) ▲	36 891,9
Darbo užmokesčio fondo pokytis, proc.	14,2	9,0 (8,2) ▲	7,9 (7,2) ▲	6,6 (6,2) ▲	5,0
Potencialaus BVP pokytis ir BVP atotrūkis nuo potencialo					
Potencialaus BVP pokytis, proc.	3,4	3,3 (3,3)	3,1 (3,2) ▼	2,9 (3,0) ▼	2,7
BVP atotrūkis (proc., palyginti su potencialiuoju BVP)	-1,8	-3,4 (-3,3) ▼	-3,6 (-3,6)	-3,7 (-3,8) ▲	-3,6

Skliausteliuose pateiktos 2024 m. sausio mėn. paskelbtos VK FI projekcijos.

Pagal ERS vertinimo ir tvirtinimo aprašą violetiniame fone pažymėti pagrindiniai rodikliai – svarbiausi VK FI priimančią sprendimą dėl ERS tvirtinimo. Prognozės parengtos atsižvelgiant į informaciją ir duomenis, paskelbtus iki 2024-03-01.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

2 lentelė. VK FI makroekonominių prognozių pagrindinės prielaidos

Rodiklis	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
JAV dolerio ir euro keitimo kursas*	1,08	1,09 (1,09)	1,09 (1,11) ▼	1,09 (1,13) ▼	1,09
Pasaulio (be ES) BVP augimas, proc.*	3,5	3,3 (3,2) ▲	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)	3,5
Europos Sąjungos BVP augimas, proc.*	0,5	0,9 (1,3) ▼	1,7 (1,7)	1,7 (1,7)	1,7
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, proc.**	0,9	1,2 (1,3) ▼	1,8 (1,8)	2,0 (1,9) ▲	2,0
Naftos kainos (<i>Brent</i> , JAV doleriais už barelj)***	82,5	78,5 (79,6) ▼	74,7 (76,1) ▼	72,3 (73,3) ▼	70,6

* Techninė prielaida, kurią 2024-02-15 viešai paskelbė Europos Komisija.

** Remiantis VK FI taikoma metodika.

*** 10 darbo dienų ateities sandorių vidurkis 2024 m. sausio 16–29 d., atsižvelgiant į Europos Komisijos taikytą periodą 2024 m. vasario mėn. projekcijose.

Skiausteliuose pateiktos pagrindinės 2024 m. sausio mėn. VK FI prognozių prielaidos.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 2 priedas

FINANSŲ MINISTERIJOS 2024–2027 M. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS PROJEKCIJOS IR PAGRINDINĖS PRIELAIDOS

1 lentelė. Finansų ministerijos 2024 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijaus projekcijos

Rodiklis, proc.	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai, pokytis					
BVP palyginamosiomis kainomis	-0,3	1,6 (1,7) ▼	2,9 (2,9)	2,9 (2,9)	2,9
Namų ūkių vartojimo išlaidos	-1,1	3,1 (3,1)	3,4 (3,4)	3,4 (3,4)	3,4
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,3	0,5 (0,0) ▲	0,1 (0,0) ▲	0,1 (0,0) ▲	0,1
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	10,6	3,5 (3,5)	5,4 (5,4)	5,4 (5,4)	5,4
Prekių ir paslaugų eksportas	-4,8	3,5 (4,5) ▼	5,2 (5,2)	5,2 (5,2)	5,2
Prekių ir paslaugų importas	-6,6	5,2 (5,4) ▼	5,5 (5,8) ▼	5,5 (5,8) ▼	5,5
BVP to meto kainomis	6,9	5,0 (4,5) ▲	5,2 (5,3) ▼	5,2 (5,3) ▼	5,2
Kainų rodikliai, pokytis					
BVP defliatorius	7,3	3,3 (2,8) ▲	2,2 (2,4) ▼	2,2 (2,3) ▼	2,2
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	8,7	1,9 (2,8) ▼	2,2 (2,4) ▼	2,2 (2,3) ▼	2,2
Darbo rinkos rodikliai					
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis	12,6	8,6 (7,6) ▲	5,0 (5,0)	5,0 (5,0)	5,0
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį)	6,8	6,7 (6,6) ▲	6,5 (6,4) ▲	6,4 (6,3) ▲	6,3
Užimtų gyventojų skaičiaus (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį) pokytis	1,4	0,5 (0,3) ▲	-0,1 (-0,1)	-0,3 (-0,2) ▼	-0,5

Remiantis FM statistinių duomenų įtraukimo į scenarijų data – 2024 m. kovo 1 d., o kitos informacijos – iki 2024 m. kovo 12 d. imtinai.

Skiausteliuose pateiktos 2023-12-29 ekonominės raidos scenarijaus projekcijos.

Pagal ERS vertinimo ir tvirtinimo aprašą violetiniame fone pažymėti pagrindiniai rodikliai – svarbiausi VK FI priimant sprendimą dėl ERS tvirtinimo.

P – prognozė

Šaltinis – Finansų ministerija

2 lentelė. Finansų ministerijos 2024 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijaus pagrindinės prielaidos

Rodiklis	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
JAV dolerio ir euro keitimo kursas*	1,08	1,09 (1,06) ▲	1,09 (1,06) ▲	1,09 (1,06) ▲	1,09
Pasaulio (be ES) BVP augimas, proc.*	3,5	3,3 (3,2) ▲	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)	3,5
Europos Sąjungos BVP augimas, proc.*	0,5	0,9 (1,3) ▼	1,7 (1,7)	1,7 (1,7)	1,7
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, proc.	1,7	1,8 (2,1) ▼	2,4 (2,4)	2,4 (2,4)	2,4
Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelį)*	82,5	78,5 (84,5) ▼	74,7 (79,6) ▼	74,7 (79,6) ▼	74,7

* Techninė prielaida, kurią 2024-02-15 viešai paskelbė Europos Komisija.

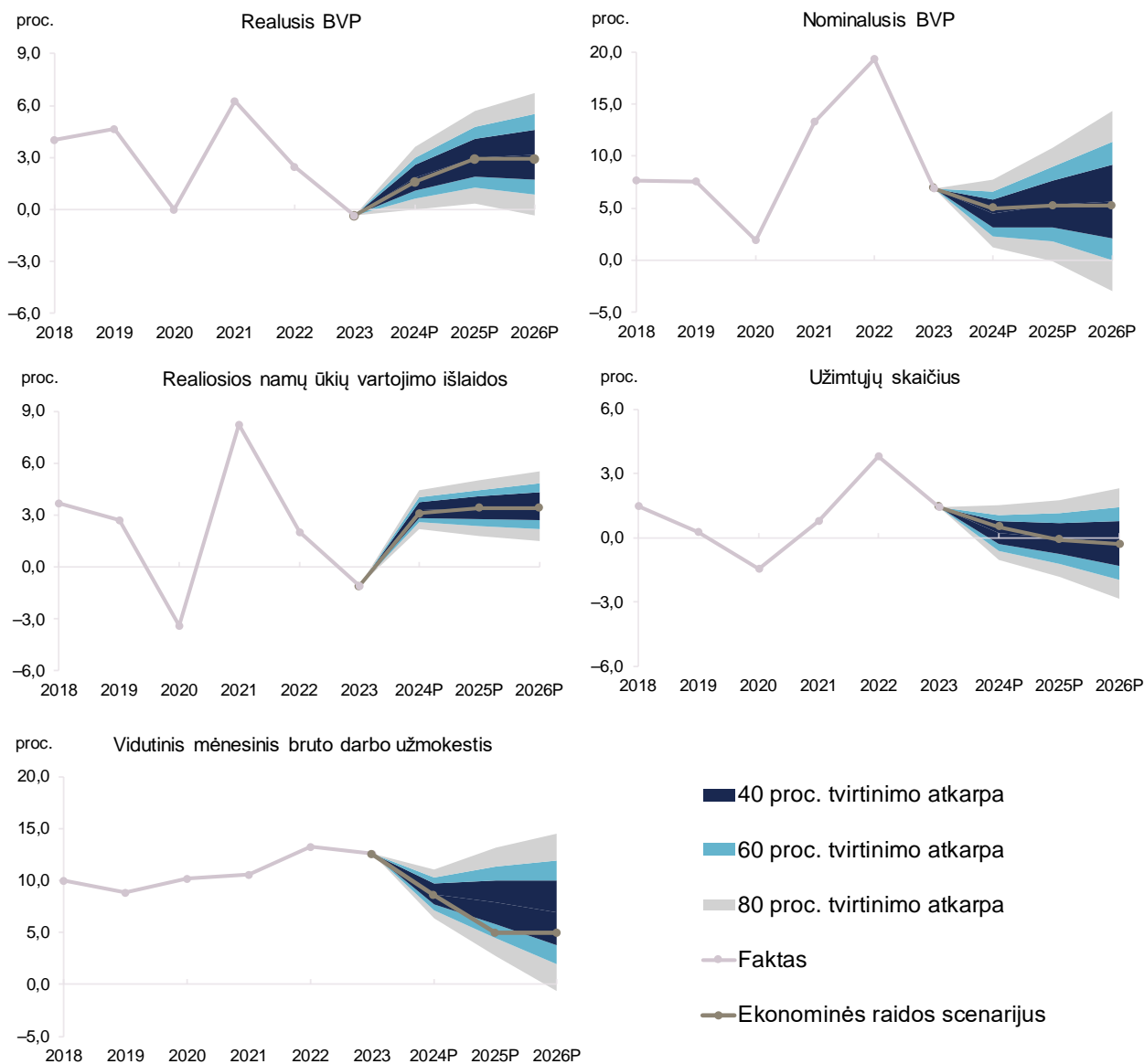
Skiausteliuose pateiktos pagrindinės 2023-12-29 ERS prielaidos.

P – prognozė

Šaltinis – Finansų ministerija

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 3 priedas

VK FI SUDARYTOS TVIRTINIMO ATKARPOS



Tvirtinimo atkarpų atskaitos tašku (moda) laikomos VK FI parengtos prognozės.

Tvirtinimo atkarpų sudarymo metodika plačiau išdėstyta Ekonominės raidos scenarijaus vertinimo ir tvirtinimo apraše. Prieiga per internetą: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/Biudzeto_stebesena/ERS_vertinimo_ir_tvirtinimo_aprasas.pdf.

P – prognozė

Šaltinis – Finansų ministerija, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 4 priedas

KITŲ INSTITUCIJŲ REALIOJO BVP PROJEKCIJOS

Institucija	Paskelbimo data	2024P	2025P
Europos Komisija	2024-02-15 (2023-11-15)	2,1 (2,5) ▼	3,0 (3,4) ▼
AB „Swedbank“	2024-01-25 (2023-11-15)	1,8 (1,2) ▲	2,5 (2,0) ▲
AB SEB	2024-01-23 (2023-11-14)	1,5 (1,5)	2,8 (2,8)
Lietuvos bankas*	2023-12-19 (2023-09-26)	1,8 (2,1) ▼	3,1
EBPO	2023-11-29 (2023-06-07)	1,7 (2,6) ▼	3,1
TVF	2023-10-10 (2023-07-18**)	2,7 (2,9) ▼	2,6 (2,7) ▼
Institucijų vidurkis	–	1,9 (2,1) ▼	2,9 (2,7) ▲
Finansų ministerija	2024-03-18 (2023-12-29)	1,6 (1,7) ▼	2,9 (2,9)
VK FI	2024-03-27 (2024-01-04)	1,8 (1,8)	3,0 (2,8) ▲

Skiausteliuose pateiktos ankstesnės institucijų prognozės.

Naudotos prognozės, kurios atnaujintos iki 2024 m. kovo 14 d.

* Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

** 2023-07-18 TVF parengė Lietuvos ekonominės raidos, politikos ir perspektyvų ataskaitą. TVF valdyboje ataskaita buvo patvirtinta 2023-08-28, o viešai paskelbta 2023-09-05.

P – prognozė

Šaltinis – institucijų projekcijos: Europos Komisijos, Tarptautinio valiutos fondo, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB SEB, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 5 priedas

2024 M. KOVO MĖN. ERS VERTINIMO EIGA

Kovo 1 d.	Valstybės duomenų agentūra paskelbė BVP 2023 m. antrąjį įvertį.
Kovo 4 d.	VK FI parengė savo 2024–2027 m. makroekonominės prognozes*.
Kovo 5 d.	Įvyko LB ir VK FI susitikimas, kuriame diskutuota apie Lietuvos ekonominę raidą.
Kovo 5 d.	FM pateikė institucijoms (kopiją – VK FI) ERS projektą derinti.
Kovo 7 d.	VK FI pateikė pastabas, pasiūlymus FM dėl ERS projekto. Kartu su jomis taip pat pateikė savo parengtas 2024–2027 m. makroekonominės prognozes.
Kovo 12 d.	FM pateikė VK FI patikslintą ERS projektą derinti.
Kovo 13 d.	VK FI pateikė klausimus FM.
Kovo 14 d.	FM raštu atsakė į VK FI užduotus klausimus.
Kovo 14 d.	VK FI informavo FM, kad priešasčių netvirtinti ERS projekto neturi.
Kovo 18 d.	FM savo interneto svetainėje viešai paskelbė 2024–2027 m. kovo mėn. ERS.
Kovo 27 d.	VK FI interneto svetainėje viešai paskelbė išvadą dėl kovo mėn. paskelbto 2024–2027 m. ERS tvirtinimo. Kartu skelbiamos ir VK FI makroekonominės prognozės.

* Siekiant užtikrinti, kad VK FI galėtų atlikti nepriklausomą Finansų ministerijos pateikto ERS projekcijų analizę, VK FI prognozės baigiamos rengti iki FM scenarijaus projekto nagrinėjimo.

Šaltinis – Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas

Išvados

„Dėl ekonominės raidos scenarijaus
tvirtinimo“

6 priedas

TARPTAUTINIŲ INSTITUCIJŲ PRIELAUDŲ PALYGINIMAS IR ATEITIES SANDORIAI

1 lentelė. Tarptautinių institucijų naftos kainos bei JAV dolerio ir euro valiutų kurso projekcijų palyginimas

Laikotarpis	Pasaulio bankas (2024-01-09)		TVF (2024-01-30)		EK (2024-02-15)		ECB (2024-03-07)		Ateities sandoriai*	
	naftos kaina	USD/EUR	naftos kaina	USD/EUR	naftos kaina	USD/EUR	naftos kaina	USD/EUR	naftos kaina	USD/EUR
2023	82,5	–	82,5	–	82,5	1,08	82,5	1,08	82,5	1,08
2024P	81,0	–	79,1	–	78,5	1,09	79,7	1,08	78,5	1,08
2025P	78,0	–	75,3	–	74,7	1,09	74,9	1,08	74,7	1,10
2026P	–	–	–	–	–	–	72,2	1,08	72,3	1,12
2027P	–	–	–	–	–	–	–	–	70,6	1,14

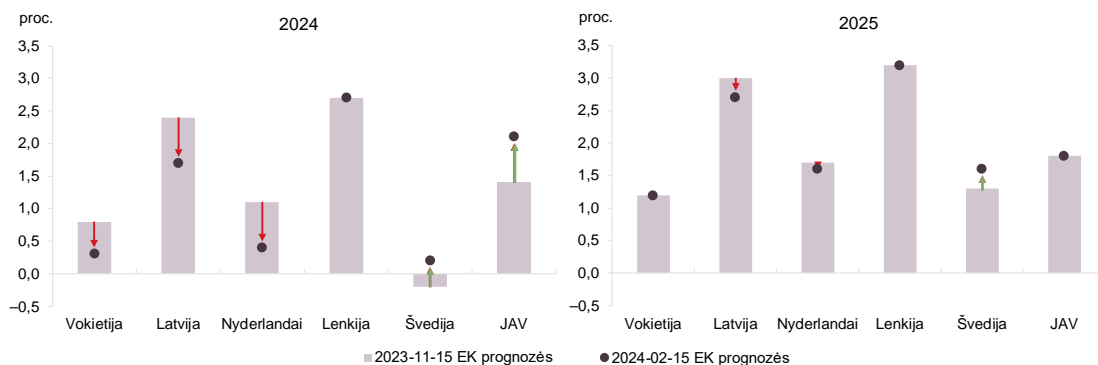
Skliausteliuose nurodoma duomenų paskelbimo data.

* 10 darbo dienų ateities sandorių vidurkis 2024 m. sausio 16–29 d., atsižvelgiant į Europos Komisijos taikytą periodą 2024 m. vasario mėn. projekcijose.

P – prognozė

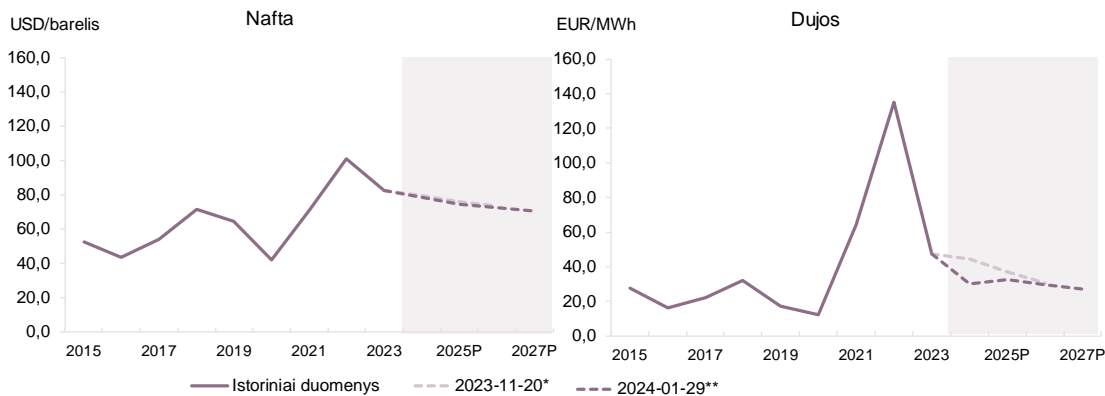
Šaltinis – Pasaulio bankas, Tarptautinis valiutos fondas, Europos Komisija, Europos centrinis bankas, <https://www.barchart.com>

1 pav. Vidaus paklausai išliekant silpnai, 2024 m. pagrindinės Lietuvos eksporto partnerės augs lėčiau, nei tikėtasi gruodžio mėn., nuosaikais atsigavimo tikimasi 2025 m.



Šaltinis – Europos Komisija

2 pav. 2024 m. sausio mėn. „Brent“ rūšies naftos ateities sandoriai rodo panašias kainas, kaip buvo tikėtasi 2023 m. pabaigoje, o dujų TTF ateities sandoriai rodo žemesnę jų kainą



* 10 darbo dienų ateities sandorių vidurkis 2023 m. lapkričio 7–20 d.

** 10 darbo dienų ateities sandorių vidurkis 2024 m. sausio 16–29 d., atsižvelgiant į Europos Komisijos taikytą periodą 2024 m. vasario mėn. projekcijose.

P – prognozė

Šaltinis – <https://www.barchart.com>